

LBRIS

We know
books

SORIN TRÂNCĂ

Mila lui Dumnezeu

CINE A FOST IVAN PATZAICHIN?

pilot
books

Titlul acestei cărți este *Mila lui Dumnezeu. Cine a fost Ivan Patzaichin?*
de **SORIN TRÂNCĂ**

LIBRIS

**We know
books**

Copyright © Pilot Books, 2025

Toate fotografiile din carte aparțin autorului, cu excepția celor menționate în nota de la finalul cărții.

Toate drepturile rezervate. Cu excepția situației în care doriți să inserați citate scurte în cadrul unei recenzii, nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TRÂNCĂ, SORIN

Mila lui Dumnezeu : Cine a fost Ivan Patzaichin? / Sorin Trâncă. - București :
Pilot Books, 2025

ISBN 978-630-6646-27-2

796

929

EDITOR	Bogdan Ungureanu
DESIGN	Faber Studio
COPERTĂ	Diana Șerbănescu
REDACTARE	Ilinca Mîtreă, Ioana Gruenwald
CORECTURĂ	Adriana Frățianu
DTP	Laurenția Carip

CARACTERE	Objectiv, Yoga
TIPĂRIT ÎN	România
PRODUCȚIE	Livco Design

Căutând în lumi diverse, conectate de mentalitatea flexibilă, orientată spre creștere, adunăm piese din puzzle-ul care formează ghidul de navigare al celor care caută echilibrul dintre inspirație și performanță. Prin cărțile publicate, PILOT BOOKS se alătură campaniilor de conștientizare a importanței mișcării corpului și dezvoltării continue a minții prin analiză, introspecție și învățare.

WWW.PILOTBOOKS.RO

FB.COM/PILOTBOOKS.RO

INSTAGRAM.COM/PILOTBOOKS.RO

CUPRINS

Prolog	013
Ascultându-l pe Ivan	017
Îngerii lui Ivan	051
Pe scurt despre Ivan	086
Martorii lui Ivan	089
Statuile lui Ivan	167
Mulțumiri deosebite	208
Tabel cronologic	209
În loc de încheiere	217

Prolog

În Delta Dunării, timpul nu trece. Se dizolvă.

Se amestecă în apă, în vânt, în stuf. Aici, între tăcere și mișcare, s-a născut un om care a învățat devreme că natura nu se învinge, ci se integrează.

Că apa nu se împacă bine cu forța, ci cu răbdarea. Că direcția e mai importantă decât viteza.

A trăit simplu și a iubit fără spectacol. Într-o lume grăbită să-și numere victoriile, el a alunecat pe apă ca o rugăciune șoptită. Nu a cultivat gloria și poate tocmai de aceea a ajuns să o poarte firesc. A venit pe lume într-un sat mic, Mila 23, un loc din miezul Deltei, unde oamenii vorbesc cu vântul cam cât vorbesc unii cu alții.

Aici, apa nu e doar un peisaj.

E viață.

E școală.

E destin.

Și poate de aceea, acest om a învățat devreme - și mai ales n-a mai uitat niciodată - că puterea nu stă în forță, ci în echilibru. Că nu cucerești natura, ci mergi alături de ea. Că viteza nu e despre cât de repede ajungi, ci despre cât de bine știi încotro vâslești. A trăit simplu. A vorbit puțin. A făcut mult. A purtat România în inimă fără să fluture vreodată steagul patriotismului deșert - și tocmai de aceea, steagul s-a înclinat mereu în fața lui. A câștigat medalii de aur olimpice, dar n-a păstrat niciuna pentru sine. Le-a purtat mereu ca pe un semn de recunoștință, fiindcă ceva îi spunea că adevărata

glorie nu strălucește solitară, ci luminează tăcut, în sufletul și imaginația semenilor tăi. După victorii, nu a rămas cocoțat pe podiumuri. S-a urcat într-o barcă și-a pornit din nou pe apă, ca și cum totul ar fi trebuit luat de la capăt.

Modestia lui nu era absența orgoliului, ci prezența unei înțelegeri mai adânci — că omul nu e măsura lumii, ci o unitate motrice a ei. El ne-a arătat că gloria nu-i decât o umbră pe apă și că mai important e drumul pe care ți-l croiești în viață. Iar drumul lui de zeci și zeci de mile și kilometri ducea mereu înapoi, la oameni. De aceea, poate, ai acum în față povestea unui campion care a arătat lumii întregi că modestia poate fi forma cea mai nobilă a curajului și că ecoul cel mai înalt al victoriei trebuie să fie smerenia.

Dacă prin groaznicele sale apucături mâniosul Attila a ajuns să poarte supranumele de „Biciul lui Dumnezeu“, atunci de ce prea-bunul Ivan n-ar putea fi supra-numit Mila Lui, prin voia și mila noastră, a tuturor celor ce spunem și citim, dar mai ales re-spunem, povești despre oameni și idei care schimbă lumea?

L-am întâlnit de două ori în viață și de fiecare dată am putut să observ cum un om singur și discret, care doar dă binețe, poate schimba atmosfera unei adunări de câteva sute de persoane. Într-una dintre aceste ocazii, am dat mâna cu el. Viguroasă și cordială în același timp, mâna lui era un pic ireală prin dimensiuni și contrariantă prin amestecul de forță și delicatețe. Avea niște palme mari și foarte expresive, palmele unui om mult mai înalt.

Când am aflat ca din întâmplare că Ivan Patzaichin nu a vorbit niciodată de rău pe cineva am clipit adânc și rar, ca un pelican care a înghițit dintr-o dată un pește prea mare. Cum adică să nu ocărăști pe nimeni nici măcar o dată în viață, ca om care ai trăit în colcăiala comunistă și porcăiala

capitalist-balcanică? Pare imposibil. Și, totuși, singura expresie injurioasă folosită vreodată de Ivan, lucru confirmat și de fiica sa - Ivona - și de soția lui - doamna Georgiana Patzaichin -, este „Ce pușca mea“. Păi la noi, la români, asta nici măcar nu-i înjurătură.

Acest „Nici nu știai cât de tare a fost Ivan Patzaichin“ este, pe lângă o înșiruire de fapte certe și adesea excepționale de viață, despre care s-a mai scris, și o încercare de a-l portretiza pe Super-Ivan prin adevăruri simple, prin crâmpie de intimitate, prin consemnarea unor gesturi și comportamente de dincolo de reflectoare. Oare cum era Ivan cu-adevărat când era singur? Și de ce el a reușit cam tot ce și-a propus să facă în viață, iar noi nu?

Între a vorbi și a asculta, a ales candoarea. Între glorie și bani, a ales omenia. Între a predica și a renunța, a ales să tacă și să facă. Ivan pare că după ce s-a plictisit să-i bată pe unii la sport, s-a hotărât să-i bată pe toți la fel de a fi.

Într-un final, această „Bio-grafie Ivan Patzaichin“ nu-și dorește decât să fie pe placul - și poate gustul, zic unii că avea din plin - lui Ivan.

Ascultându-l pe Ivan

Cum se întâmplă și cu alți oameni mari și foarte mari, nici pe Ivan Patzaichin nu poți să nu-l ascuți atunci când, rar, decide să vorbească. Pentru un om care a fost toată viața în lumina atenției tuturor (a luat de patru ori aurul olimpic, primul la doar 18 de ani), are în total 22 de titluri mondiale și a fost timp de două decenii cel mai rapid om cu vâslă de pe planetă), Ivan era un om extrem de delicat și timid, și îți lăsa în orice conversație impresia că este acolo, cu tine, tot așa cum era în același timp conectat la o lume a celor ce nu se văd, zâmbind din când în când unui adevăr magic al lumii de dincolo de evidențe. Din biografia unui alt mare sportiv*, Roger Federer, despre care Agassi spunea, încă de la prima partidă jucată cu el, că are toate șansele să devină *the best ever*, aflăm că și acesta are obiceiul de a-și cultiva, la fel de atent, interlocuții. Poate că cei mai buni *ever* sunt cu adevărat cei mai buni și mai atenți dintre noi.

Dintr-una dintre cele mai solide încercări de a-l „ascuți” pe Ivan aflăm că Ivan a avut, ca și Alexandru Macedon, un prieten înaripat. Nu era cal, vreun armăsar frumos și sălbatic de Letea, și nici nu avea un nume epic, ca Bucefal. Îl chema

* Din cartea *Maestrul*, o biografie a lui Roger Federer scrisă de Christopher Clarey și apărută în limba română în 2021, la editura Pilot Books.

** *Ascultându-l pe Ivan*, Vintilă Mihăilescu, Editura Vellant, 2015. Autorul acestui valoros documentar antropologic l-a urmat pe Ivan Patzaichin timp de câteva luni în activitățile sale din ultima parte a vieții. Titlul l-a amuzat pe Ivan foarte mult, Vintilă accentuând astfel ideea că marele canotor nu a fost niciodată un mare vorbitor, ci mult mai degrabă un om al faptelor.

018 simplu, Gogu, și era pelican*. Dragostea lui Ivan pentru animale era proverbială, iar unii dintre apropiații săi mi-au spus că mereu umbla cu câte un câine sau câte o pisică după el. Binecuvântați animalele și copiii ne spune chiar titlul cărții lui Glendon Swarthout, devenită în 1971, pe când Ivan încă nu-și rupsese pagaia, și un film de succes regizat de Stanley Kramer, film al cărui personaj principal este un adolescent de 16 ani pe nume John Cotton, lider al scutecarilor.

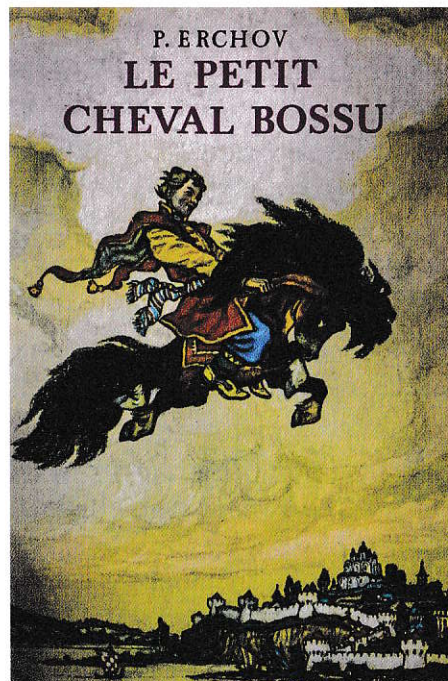
Ivan este, probabil, cel mai răspândit nume slav din toate timpurile. Apare atât de des în istoria Rusiei, încât ajunge să denumesc generic individul, rusul obișnuit, iar Ivan Ivanovici Ivanovski devine sinonim cu „John Doe”. Ivan e un nume atât de comun pentru ruși, încât a devenit personaj în mai multe proverbe, povești și expresii idiomatice

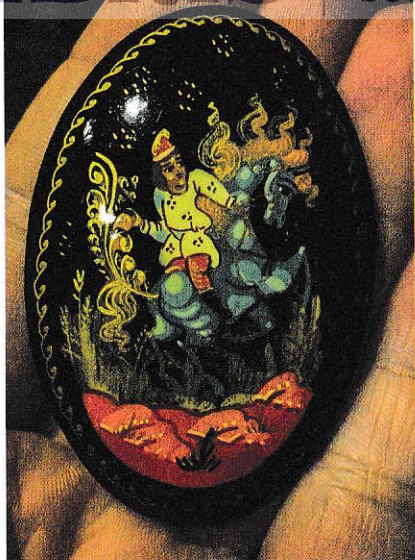
* În aceeași „carte născută din prietenie” de mai sus, a lui V. Mihăilescu, apare de patru ori menționat pelicanul Gogu, o pasăre cu care cei doi s-au întâlnit adesea în preumblările lor delatice și care începea să se agite la vederea lui Ivan, ca și cum s-ar fi bucurat să-l revadă.

rusești. Corespunde numelui latin Johannes, care se traduce în engleză prin John, în franceză prin Jean, în spaniolă Juan, italiană Giovanni și finlandeză Jukka (aproape toți, la rândul lor, personaje folclorice). Versiunea slavă, Ivan, provine mai degrabă din greaca Nouului Testament Ἰωάννης (Iōánnēs), decât din latinul Johannes. Numele grecesc, la rândul său, este derivat din ebraicul יְהוָה (Yôhānān), care înseamnă „YHWH (Dumnezeu) este îndurător”. Chiar și românii au o zicală cu acest prenume, via bătrânul Creangă (la rândul lui, tot un Ion/Ivan): „Dacă-i dai nas lui Ivan, el se suie pe divan”.

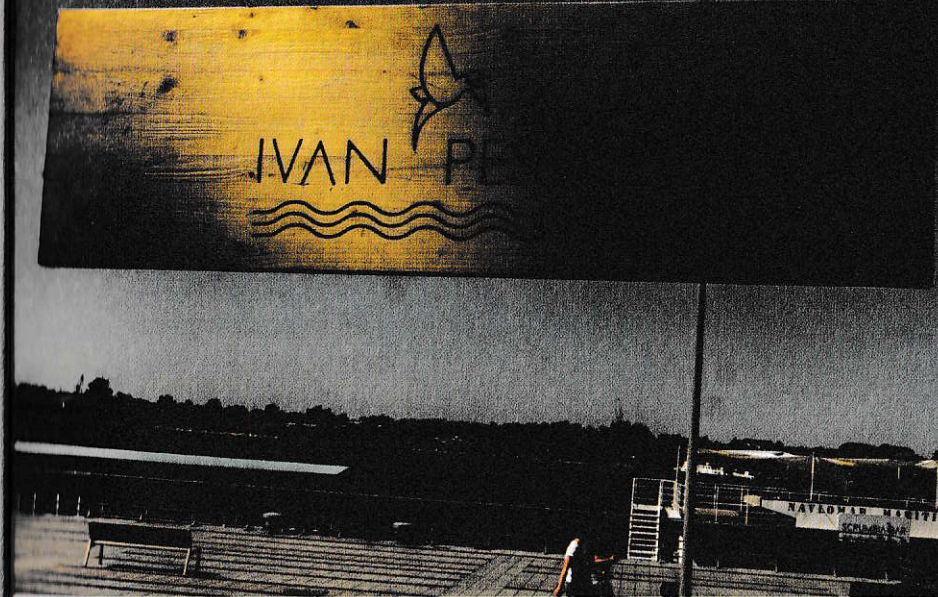
Protagonistul uneia dintre cele mai cunoscute povești ale literaturii rusești pentru copii este Ivanușca Prostănacul, un fel de Prâslea al slavilor care se transformă în voinicul voinicilor cu ajutorul tovarășului său, un mic cal năzdrăvan

cu cocoșă. Căluțul cocoșat (în rusă: Конёк-Горбунёк) este o poveste în versuri scrisă de Pyotr Pavlovici Yershov și publicată pentru prima dată în 1834. Până în 1917, Căluțul a fost reeditat de 26 de ori, iar în perioada URSS a depășit 130 de re-editări. Cea mai cunoscută ecranizare a acestei povești (Soyuzmultfilm, Moscova, 1947) s-a bucurat de o largă

recunoaștere internațională - se spune că însuși Walt Disney îl folosea adesea ca material didactic, considerându-l un *best practice* în materie de tehnică de animație. Ea este realizată de Ivan Ivanov-Vano, cel pe care mulți îl consideră patriarhul animației sovietice, regizorul, scenaristul și profesorul emerit de la Institutul Gherasimov pentru cinematografie, aka VGİK.

DE UNDE IZVORĂȘTE IVAN? AFLUENȚI PRINCIPALI

Ca orice mare fluviu, Ivan Patzaichin adună sedimente și sentimente de pe oriunde trece, dar se bazează pe câțiva afluenți principali pentru contribuțiile majore la textura și debitul cu care, împlinit și atoate-curgător, se va vărsa în final în marea cea mare. *After careful consideration*, am ajuns la concluzia că există un cumul de câteva forțe cu impact major în formarea lui Ivan Patzaichin ca personaj cu o forță psihică excepțională (7 medalii olimpice te fac, obiectiv vorbind, așa ceva).

Fără niciun dubiu, Ivan a moștenit modelul moral de la bunicul său, Perfil, înțeleptul satului și, poate, unei mari părți din tribul rușilor lipoveni poposiți în miezul Deltei. Ivan spune că bunicul său era foarte prețuit de comunitate, fiind adesea căutat de către diverși săteni sau oameni din

Împrejurimi, atât pentru cunoștințele sale medicale, cât și pentru sfaturi de viață. A mai luat sensibilitatea și o anumită eleganță de la maică-sa, născută în 1930 la Sulina, în chiar Europolisul lui Jean Bart. De la tatăl său, Vicol, rus lipovean

din inima Deltei, Ivan a dobândit dârzenia.

Bunicul Perfil era un fel de atotsuștinător și priceput stâlp al universului, un înțelept local cu pricepere în prelucrarea plantelor în scopuri vindecătoare, care făcea minuni cu fierțurile și unguentele

sale pe bază de plante mai ales iarna, când doctorii erau practic inaccesibili oamenilor dintre ape. Bunicul Perfil, despre care Ivan spunea adesea că a fost marele lui model moral, era un fel de amestec între un șaman și un Iocan: lumea care dorea să dezbătă treburi de-ale comunității și să afle ce se mai spune la gazetă se aduna duminica în curtea bunicului Perfil, care era abonat la mai multe ziare. Și care, precum Iocan odinioară, devenea gazda și arbitru dezbaterilor.

La fel ca la Siliștea-Gumești, nu toată lumea știa să citească și poate și mai puțini pricepeau limbajul gazetelor, așa că era nevoie de interpret. Și la Mila 23 gazetele veneau cu întârziere, iar oamenii trebuiau să recompună evenimente despre care deja circulau vești. Ce scria la ziar trebuia întotdeauna dezbătut.

Mai știm că cea mai timpurie amintire a lui Ivan Patzaichin este o dimineață rece și plină de cețuri, în care

bunicul îl înfolose bine și-l luase la pescuit. Bunicul Perfil, mândru și atent ghid al micului Ivan printre secretele vântului și poveștile cu somni uriași și zâne ale apei. Bunătatea și înțelepciunea lui Ivan Patzaichin le datorăm acestui om ciudat, despre care se știu puține lucruri, majoritatea din poveștile lui Ivan. Și de la Nea Vanea Roșu, după cum vom vedea mai încolo.

Dacă Ivan a fost un om de un *echilibru excepțional*, așa cum spune și Doru Frolu, partenerul său de dublu în ultima decadă a vieții, această calitate vine de la pescarul Perfil Potzaichin, născut puțin înainte de 1890 și decedat în 1980, la aproape 92 de ani. Dacă te întrebai pe cine admiră un supra-om ca Ivan Patzaichin, atunci află că Ivan i-a purtat o adâncă prețuire și respect celui căruia îi datorează formarea sa ca om: bunicul său din partea tatălui, Perfil.

Perfil este o derivație rusească medievală a numelui grecesc Partenius, ceea ce înseamnă locuitor al anticei regiuni Parția, care pentru timp de aproape 500 de ani devine bază

